

การศึกษาารูปแบบวิธีการและผลกระทบการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่
กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้ว *

**Patterns, Methods, and Impacts of Thai's Election Based
on the New Constitution : A Case Study of SaKaeo Province**

เสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี (Sermsit Soisodsri)¹

พิสิษฐ์ บึงบัว (Pisit Bungbua)²

^{1,2} ดร., คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,

Dr., Faculty of science and social sciences Burapha University

¹ E-mail : sermsit@buu.ac.th, ² E-mail : pisitb@buu.ac.th

Received: 21 June 2020

Revised: 9 July 2020

Accepted: 21 August 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการทางการเมือง การย้ายพรรคการเมือง และการตัดสินใจทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง 2) ศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง 3) ศึกษาความสัมพันธ์ บทบาทของกลุ่มองค์กรที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเลือกตั้ง และ 4) ศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง กลุ่มองค์กรภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเลือกตั้ง และประชาชนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและแบบบังเอิญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า 1) จังหวัดสระแก้วซึ่งแบ่งเขตการเลือกตั้ง 3 เขต ผู้ชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ครั้งก่อน เป็น ส.ส. นามสกุลเดียวกันสังกัดพรรคเพื่อไทยทั้ง 3 เขต แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ มีอดีต ส.ส. พรรคเพื่อไทย ย้ายไปสังกัดพรรคพลังประชารัฐ 2 ราย และยังคงสังกัดพรรคเพื่อไทย 1 ราย ปัจจัยของการย้ายพรรควิเคราะห์ได้ 2 แนวทาง คือ มีความขัดแย้งเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองจึงแยกตัวออกมาจากพรรค

* บทความปรับปรุงจากงานวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบวิธีการและผลกระทบการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้ว โดยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสถาบันพระปกเกล้า

เสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี และพิสิษฐ์ บึงบัว

เดิม หรือเป็นเกมการเมืองเนื่องจากไม่ว่าใครจะเป็นฝ่ายชนะการเลือกตั้งและได้เข้าร่วมรัฐบาลก็จะสามารถรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจ สามารถผลักดันงบประมาณลงมาพัฒนาจังหวัดสระแก้วได้ สำหรับผู้สมัครหน้าใหม่ที่ตัดสินใจลงสมัคร ส.ส. ในครั้งนี้ เนื่องจากเชื่อมั่นในหัวหน้าพรรคและรวมถึงอุดมการณ์ของพรรค ซึ่งหากไม่ชนะการเลือกตั้งก็มีเป้าหมายต่อเนื่องคือการลงสมัครการเมืองระดับท้องถิ่นต่อไป 2) พฤติกรรมการใช้เงินของผู้สมัครรับเลือกตั้งในการทำกิจกรรมหาเสียงจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากพรรคส่วนหนึ่งและใช้งบประมาณส่วนตัวอีกส่วนหนึ่ง แต่อยู่ในกรอบเงินที่กฎหมายกำหนด นอกจากการสนับสนุนงบประมาณที่เป็นตัวเงินมาจากพรรคแล้ว บางพรรคได้มีการจัดวัสดุ อุปกรณ์ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ มาจากส่วนกลางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมการหาเสียงในพื้นที่ 3) ความสัมพันธ์ บทบาทของกลุ่มองค์กรที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเลือกตั้ง ได้วางตัวเป็นกลางโดยให้อิสระกับสมาชิกในกลุ่มได้พิจารณาตัดสินใจเลือก ส.ส. อย่างอิสระ เนื่องจากไม่ว่าใครจะเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งก็ต้องทำงานประสานความร่วมมือกับ ส.ส. ในพื้นที่ที่ชนะการเลือกตั้งอยู่แล้ว และ 4) ปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเมืองประชาชนส่วนใหญ่จะเลือกผู้แทนที่ตัวบุคคล สามารถเข้าถึงง่าย ไม่ทิ้งพื้นที่ เป็นที่พึ่งของประชาชนได้ และมองถึงโอกาสของผู้แทนที่จะเลือกเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นฝ่ายรัฐบาล ทั้งนี้เนื่องจากจะสามารถผลักดันงบประมาณลงมาพัฒนาจังหวัดสระแก้วให้มีความเจริญทัดเทียมกับจังหวัดใกล้เคียง

คำสำคัญ : การเลือกตั้ง, รัฐธรรมนูญใหม่, จังหวัดสระแก้ว

Abstract

The purposes of this study were: 1) to investigate the changes in political poles including movement in political parties and decisions of political candidates in election process; 2) to study candidates' behaviors regarding finance raised in election campaigns; 3) to explore relationships of other related organizations and stakeholders in election process; and 4) to examine environmental factors affecting the political behavior of the citizens. The research populations were political candidates, public and private organizations as stakeholders in the election process, and the citizen with rights to vote. Purposive and accidental samplings were employed as selection methods for the data collection. An interview and a set of questionnaire were used as research instruments of this study. The results revealed as follows. First of all, the election in Sa Kaeo province was divided into 3 electoral districts. From the previous election, the winner was a member of the House of Representatives (MP) with the same family under the Phuea Thai Party in all 3 districts. With the election under the new constitution, two former MPs for Phuea Thai Party has moved to the PalangPracharat Party and there has been another MP still belonging to the Phuea Thai Party. Plausible factors of the political movement could be analyzed on the basis of two variables: conflicts in political ideology and political games with reciprocal benefits in the election and the government joining. For newcomer candidates, they decided to apply for the MP because of their mutual belief of the party leader and the ideology of the party. In case of losing the election, the

candidates were able to attend local politics. Secondly, the behavior of fundraising used by the candidates in the campaigns was supported by a budget from a partisan party and a personal budget. However, it must be proceed on laws and regulations. In addition to the monetary support from the party, some parties have provided materials such as brochures, posters, caps derived from the center to support political campaigns and activities in the areas. Thirdly, the relationships between organizations and affiliated stakeholders were perceived to be neutral by allowing the members of the group to independently decide for the MPs' election. This is because no matter who wins the election, they must work together with the MPs in the local areas. Lastly, environmental factors influenced political behavior in the sense that most people would choose candidates, who were easily accessible to the people, high responsible and more reliable. They also expected for the candidates who would be eligible for participating in the government. With this regard, the selected candidates could foster the budget down to develop Sa Kaeo province in comparable to other neighboring provinces.

Keywords : Election, New constitution, Sa Kaeo province

บทนำ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในปี พ.ศ. 2562 เป็นการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ประเทศไทยไม่ได้มีการเลือกตั้งติดต่อกันถึงระยะเวลา 8 ปี ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโครงสร้างของทางอำนาจ และโครงสร้างสถาบันการเมืองไทยที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในส่วนของโครงสร้างทางอำนาจนั้น การว่างเว้นของการเลือกตั้งในห้วงระยะเวลา 8 ปีนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องในบริบทของความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยในช่วงระยะเวลาที่ทศวรรษก่อนหน้านั้น โดยชนวนเหตุของความขัดแย้งล่าสุดอยู่ที่เรื่องพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม ซึ่งได้นำไปสู่การต่อต้านรัฐบาล เหตุการณ์ของความขัดแย้งทางการเมืองและการใช้ความรุนแรงทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่หลายเมืองในประเทศไทยในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของความสัมพันธ์ทางอำนาจของประเทศไทยหลายประการ ทั้งการเกิดขึ้นของกลุ่มการเมืองโดย กปปส. ที่ประสบความสำเร็จในการปลุกระดมความสนับสนุนจากทั่วประเทศต่อเนื่องมาจนถึงการรัฐประหาร และแม้กระทั่งช่วงหลังรัฐประหาร ก็ยังมีการแสดงออกทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ รวมทั้งปฏิบัติการตอบโต้ของรัฐบาลในการกำจัดการแสดงออกทางการเมือง เช่น การเรียกพบนักการเมืองที่มีบทบาทเด่น การส่งทหารไปเฝ้าระวังที่บ้านนักการเมืองหรือเรียกตัวนักการเมืองเข้าพบคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อปรับทัศนคติ ซึ่งเกิดควบคู่กับการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหาร เช่น กลุ่มประชาธิปไตยใหม่ และกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ได้มีการเสริมบทบาทของข้าราชการ โดยมีการแยก

เสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี และพิสิษฐ์ บึงบัว

ย้ายสับเปลี่ยนข้าราชการหลายคนให้เข้าไปทำงานด้านยุทธศาสตร์ชาติ ตลอดจนการสนับสนุนบทบาทที่เด่นชัดมากขึ้นให้กับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น

แม้จะมีการจัดการแสดงออกทางการเมือง แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมากลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ หลายกลุ่มประสบความสำเร็จในการสร้างความเป็นสถาบันทางการเมืองให้กับตนเอง โดยพัฒนาไปเป็นพรรคการเมือง เช่น กลุ่ม กปปส. ที่กลายเป็นพรรครวมพลังประชาชาติไทย กลุ่มของนายไพบูลย์ นิติตะวัน ที่ได้พัฒนาไปเป็นพรรคประชาชนปฏิรูป และกลุ่มที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของ 4 รัฐมนตรี ได้แก่ พรรคพลังประชารัฐ ตลอดจนมีกลุ่มนักกิจกรรมสังคมที่มีความสนใจที่จะตั้งพรรคการเมือง เช่น พรรคอนาคตใหม่ ที่มีนายชนาธร จีรังเรืองกิจ และ รศ.ดร. ปิยบุตร แสงกนกกุล เป็นผู้ร่วมก่อตั้งพรรค มีการประกาศเปลี่ยนอุดมการณ์ย้ายพรรคการเมืองของนักการเมืองหลายคน ซึ่งนอกจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองแล้ว ในส่วนของรัฐบาลเองได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญอีก 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองจากโครงสร้างดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลให้การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นแตกต่างไปจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาตั้งแต่หลังปี พ.ศ. 2544 หลายประการ เช่น การเลือกตั้งแบบบัตรใบเดียว โดยการใช้นับคะแนนแบบจัดสรรปันส่วนผสม ยังมีมาตรการที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการเลือกตั้งขึ้น (แม้ภายหลังมีมาตรา 44 ออกมาสร้างความยืดหยุ่นให้กับมาตรการดังกล่าว) เงื่อนไขใหม่เกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมือง หน้าที่สถานภาพของสมาชิกพรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรค รวมทั้งการกำหนดโทษไว้สูงมาก การกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของพรรคการเมืองและวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองในมาตรา 62-83 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง บทบาทที่เพิ่มขึ้นของคณะกรรมการการเลือกตั้งพร้อมกับการประกาศยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นกติกาหรือบทบัญญัติใหม่ที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลต่อโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของสถาบันการเมืองไทยอีกหลายสถาบัน ซึ่งยังไม่นับถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญอีกหลายฉบับ ที่ให้บทบาทหน้าที่กับองค์กรอื่น ๆ มากขึ้นซึ่งจะมีผลต่ออำนาจและบทบาทของสมาชิกผู้แทนราษฎรและรัฐบาลที่จะเกิดขึ้นภายหลังการเลือกตั้ง

ภูมิหลังทางการเมืองของจังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีการตั้งมั่นของตระกูลการเมืองมาเป็นระยะเวลานานและยังทรงอิทธิพลต่อทิศทางการเลือกตั้งในครั้งนี้ เนื่องจากความสัมพันธ์ทั้งในเชิงครอบครัวและความสัมพันธ์เชิงอำนาจในพื้นที่ของนักการเมืองท้องถิ่นในปัจจุบัน แต่ด้วยสภาวะการณ์ทางการเมืองและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์การเปลี่ยนขั้วทางการเมือง การถือกำเนิดของนักการเมืองหน้าใหม่ และความสนใจจากประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการเลือกตั้งทำให้รูปแบบและวิธีการ รวมถึงสถานการณ์การเลือกตั้งของจังหวัดสระแก้ว เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น จึงเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญในการทำการศึกษาในมิติทางการเมืองที่ส่งผลต่อรูปแบบวิธีการ และผลกระทบการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ครอบคลุมในประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นการตั้งมั่นของตระกูลการเมือง การเปลี่ยนแปลงของขั้วอำนาจทางการเมือง การย้ายพรรคการเมือง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมือง การก้าวขึ้นสู่

ผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครหน้าใหม่ อิทธิพลและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ในพื้นที่ต่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง ปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน และกลุ่มการเมืองในเขตจังหวัดตลอดจนการวิเคราะห์ผลการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในเขตจังหวัด โดยการศึกษาเชิงลึกต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (เจิมทอง ต้นสกุล รุ่งเรือง, 2562)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลอำนาจทางการเมือง การย้ายพรรคการเมือง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมือง รวมทั้งการวิเคราะห์ผลการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในเขตจังหวัดที่กำหนด
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง
3. เพื่อศึกษาอิทธิพล ความสัมพันธ์ บทบาทของกลุ่มองค์กรภาคเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเลือกตั้ง กับการเคลื่อนไหวทางการเมือง
4. เพื่อศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านระยะเวลาประกอบไปด้วย การศึกษาตั้งแต่ช่วงก่อนการเลือกตั้ง ช่วงระหว่างการมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้ง วันเลือกตั้ง จนถึงประมาณ 1 เดือน ภายหลังจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ
2. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรอิสระ องค์กรสาธารณชน สื่อมวลชน และกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง ทั้งในระดับประเทศ และในระดับเขตจังหวัดที่กำหนด ตลอดจนความสนใจ การเข้ามีส่วนร่วม และพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ทำการศึกษาวิจัยในแต่ละเขตเลือกตั้งของพื้นที่จังหวัดสระแก้ว
4. ขอบเขตด้านเนื้อหาศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ วิธีการ และผลกระทบการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่

ทบทวนวรรณกรรม

ในการอธิบายลักษณะรูปแบบ วิธีการ และผลกระทบการเลือกตั้งในบริบทของจังหวัดสระแก้ว นั้นให้ความสำคัญกับแนวคิดตั้งต้นในเรื่องของพฤติกรรมการเลือกตั้ง แนวคิดที่ว่าด้วยการเลือกตั้ง แนวคิดที่ว่าด้วยกลุ่มผลประโยชน์ และลักษณะโครงสร้างสถาบันทางการเมืองจังหวัดสระแก้ว ดังนี้

เสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี และพิสิษฐ์ บึงบัว

1. แนวคิดที่ว่าด้วยพฤติกรรมการเลือกตั้งที่ถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิดของ สมเกียรติ วันทะนะ (2558) โดยเชื่อว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีเกณฑ์กำหนดประกอบด้วย การสังกัดพรรคของนักการเมือง ตัวแบบทางสังคมวิทยา (Sociological model) ที่เชื่อมโยงพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชนเข้ากับการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่ตนเป็นอยู่ ตัวแบบการเลือกที่มีเหตุผล (Rational-choice model) ที่ใช้เหตุผลตัดสินใจเป็นครั้งคราวรายกรณีไป ตัวแบบอุดมการณ์หลัก (Dominant-ideology model) เป็นการให้ความสำคัญที่ความสำนึกทางการเมืองที่สร้างหรือปลูกได้จากการศึกษาและการให้ความสนใจต่อการเมือง

2. แนวคิดที่ว่าด้วยกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งบริบทที่ต้องคำนึงสำหรับจังหวัดสระแก้วคือ การที่มีกลุ่มผลประโยชน์ที่ทั้งแสดงตนและไม่ได้แสดงตนที่ชัดเจนในการสนับสนุนกลุ่มการเมืองและมีผลต่อการเลือกตั้ง โดยอาศัยแนวคิดของ Almond & Powell (1966) ที่ได้อธิบายว่ากลุ่มผลประโยชน์ออกเป็น 4 ประเภท คือ กลุ่มผลประโยชน์ของบุคคลที่เคว้งคว้างไร้บรรทัดฐาน (Anomic Interest Groups) กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดตั้ง (Non - Associational Interest Groups) กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสถาบัน (Institutional Interest Groups) และกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ (Associational Interest Groups)

3. การอธิบายความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในจังหวัดสระแก้วที่มีผลผูกพันต่อการเลือกตั้งของจังหวัดสระแก้ว โดยศึกษาโครงสร้างสถาบันทางการเมืองจังหวัดสระแก้ว ที่มีกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองภายในจังหวัดยังมีบทบาทผ่านการเลือกตั้งมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับการเมืองท้องถิ่นจนถึงการเมืองระดับประเทศ โดยศึกษาผ่านการแบ่งโครงสร้างการบริหารราชการจังหวัดสระแก้วและความสัมพันธ์ทางการเมืองของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระแก้ว ของ นพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์ (2555) ที่อธิบายความเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองภายในจังหวัดรวมถึงการสร้างเครือข่ายทางการเมืองไปสู่ระดับท้องถิ่นของจังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการศึกษาจากเอกสารการศึกษากฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องในทุกมิติของการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งแบบระบบแบ่งเขตการเลือกตั้งและระบบบัญชีรายชื่อ กลุ่มองค์กรภาคเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเลือกตั้งผู้แทนสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายความมั่นคงและประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในแต่ละเขตของจังหวัดสระแก้ว

2. กลุ่มตัวอย่าง สำหรับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งกลุ่มองค์กรภาคเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเลือกตั้งผู้แทนสถาบันทางการเมืองใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

และกรณีประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบข้อคำถามและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เพื่อใช้ตอบโจทยตามวัตถุประสงค์ แบ่งตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 3 แบบ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง กลุ่มองค์กรภาคเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเลือกตั้ง ผู้แทนสถาบันทางการเมือง 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับสอบถามความคิดเห็นของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือคณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษา ทบทวน เอกสาร หลักฐาน แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสาระสำคัญซึ่งประกอบด้วย การเลือกตั้ง พฤติกรรมการเลือกตั้ง พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และสถาบันทางการเมืองจังหวัดสระแก้ว ซึ่งล้วนมีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และดำเนินการศึกษาประเด็นสาระสำคัญของกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ การวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง การศึกษาเอกสารอื่น ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับการเมืองระดับชาติและจังหวัดสระแก้วนำมาออกแบบเพื่อสร้างข้อคำถามอย่างครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) รวมทั้งปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อความถูกต้อง สมบูรณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์อย่างครอบคลุม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม โดยผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง กลุ่มองค์กรภาคเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเลือกตั้ง และผู้แทนสถาบันทางการเมืองคณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งละ 1 คนในสถานที่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์กำหนด ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการแนะนำรายละเอียดและแนวทางตลอดจนการรักษาความเป็นส่วนตัวและสิทธิส่วนบุคคลแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์มีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามหรือให้สัมภาษณ์ในประเด็นใดที่ตนเห็นว่าจะมีผลกระทบและเมื่อแสดงความยินยอมเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยตามแบบแล้วจึงเริ่มสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการจดบันทึก และหากมีความต้องการจะบันทึกเสียงสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้สัมภาษณ์ ทุกครั้งเป็นการเฉพาะ โดยจะใช้เวลาสัมภาษณ์ครั้งละประมาณ 1 ชั่วโมง และสำหรับกลุ่มประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งคณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามในแบบสอบถามอย่างอิสระ โดยปราศจากการชี้นำ

6. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งปฐมภูมิ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการตอบแบบสอบถามรวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ ที่ได้จากการศึกษาเชิงเนื้อหาของ

เสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี และพิสิษฐ์ บึงบัว

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยการสร้างข้อมูลที่เป็นข้อสรุปชั่วคราว แล้วทำการเชื่อมโยงข้อสรุปย่อยต่าง ๆ เพื่อแสดงความสัมพันธ์และนำไปสู่ข้อสรุปที่กว้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) โดยการเปรียบเทียบข้อมูลผลการเลือกตั้งที่ผ่านมาในอดีตกับการเลือกตั้งในรูปแบบใหม่ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความ (Interpretative Textual Analysis) โดยการอธิบายและการวิเคราะห์ห่ออธิบายปรากฏการณ์ของผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาจำนวนและร้อยละ (Frequency and Percentage) ความคิดเห็นของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งร่วมกับการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

ผลการศึกษา

จากการศึกษารูปแบบ วิธีการ และผลกระทบการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้ว สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. จังหวัดสระแก้วเป็นเขตจังหวัดที่มีปรากฏการณ์ทางการเมืองในการย้ายและเปลี่ยนแปลงทั้งตัวอำนาจทางการเมือง โดยการย้ายพรรคของบุคคลภายในตระกูลการเมืองชื่อดังที่สร้างฐานอำนาจและบารมีทางการเมืองมาอย่างยาวนาน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงตัวอำนาจดังกล่าวนี้เกิดจากทายาทตระกูลการเมืองที่เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระแก้ว พรรคเพื่อไทย ได้แก่ นายฐานิสร์ เทียนทอง และนางสาวตรีนุช เทียนทอง ที่มีฐานะเป็นหลานชายและหลานสาว และไดู้่ภายใต้ร่มเงาของผู้เป็นลุงและได้รับการผลักดันจนเข้าสู่สนามการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่เริ่มต้น แต่ต่อมานับตั้งแต่กระแสของการก่อตั้งพรรคที่หลายฝ่ายมองว่าเป็นพรรคที่จัดตั้งมาเพื่อสืบทอดอำนาจของรัฐบาล คสช. และเริ่มมีการย้ายสังกัดของนักการเมืองหลายพรรคเข้าไปอยู่กับพรรคที่ก่อตั้งขึ้นใหม่นี้รวมถึงนายฐานิสร์ เทียนทอง และนางสาวตรีนุช เทียนทอง ซึ่งเป็นนักการเมืองของจังหวัดสระแก้วด้วย ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้จากการศึกษาเชิงลึก พบว่า การเปลี่ยนแปลงตัวอำนาจเกิดจากการถูกชักชวนเพื่อไปร่วมอุดมการณ์ใหม่ ซึ่งอุดมการณ์ดังกล่าวนี้สอดคล้องกับทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไป จนต้องตัดสินใจย้ายตัวอำนาจที่ตนสังกัดและเป็นรอยรั่วลึกสำหรับตระกูลการเมืองที่มากบารมี โดยปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจอีกประการหนึ่งคือ ผู้สมัครมองว่าพรรคที่ถูกก่อตั้งขึ้นมาใหม่ มีอำนาจมากในเชิงของการที่จะจัดตั้งรัฐบาลในอนาคต ซึ่งหมายความว่า การย้ายพรรคครั้งนี้ ยังเป็นการย้ายเพื่อรักษาผลประโยชน์บางอย่าง อาทิ การรักษาผลประโยชน์ทางการเมืองที่จะตกสู่จังหวัดสระแก้วในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล รวมถึงการรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจของตน โดยจากผลการเลือกตั้ง พบว่า คะแนนของผู้สมัคร ส.ส. จังหวัดสระแก้ว ในเขตเลือกตั้งที่ 1 นายฐานิสร์ เทียนทอง พรรคพลังประชารัฐ ซึ่งเป็นอดีต ส.ส. พรรคเพื่อไทย เจ้าของพื้นที่เดิมเป็นผู้ได้รับคะแนนมากที่สุด รองลงมาคือ นายสนธิเดช เทียนทอง พรรคเพื่อไทย ซึ่งเป็นหลานชายอีกคนหนึ่งของนักการเมืองผู้มากบารมี ในเขตเลือกตั้งที่ 2 นางสาวตรีนุช เทียนทอง พรรคพลังประชารัฐ ซึ่งเป็นอดีต ส.ส.

พรรคเพื่อไทย และเป็นเจ้าของพื้นที่เดิมเป็นผู้ได้รับคะแนนมากที่สุด รองลงมาคือ พ.ต.อ. พายัพ ทองชื่น พรรคเพื่อไทย ซึ่งเป็นอดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระแก้ว และเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักการเมืองผู้มากบารมี สำหรับเขตเลือกตั้งที่ 3 นายสุรศักดิ์ ชิงนวรรณ์ พรรคพลังประชารัฐ ทำธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง และเป็นผู้บริหารตลาดเดชไทย (โรงเกลือ) ซึ่งเคยเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ควบตำแหน่งรองประธานสภาเทศบาล ตำบลรัฐประเทส และยังคงเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว เป็นผู้ได้รับคะแนนมากที่สุด รองลงมาคือ นายสรวงค์ เทียนทอง พรรคเพื่อไทย บุตรชายของนักการเมืองผู้มากบารมี และเป็นอดีต ส.ส. เจ้าของพื้นที่เดิม เมื่อพิจารณาผลการเลือกตั้ง ส.ส. จังหวัดสระแก้ว ทั้ง 3 เขต ชัยชนะเป็นของพรรคพลังประชารัฐทั้งหมด ในขณะที่พรรคเพื่อไทยที่อยู่ภายใต้การสนับสนุนของนักการเมืองผู้มากบารมีได้คะแนนมาเป็นอันดับ 2 ทั้ง 3 เขต สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวทางการเมืองของจังหวัดสระแก้วได้อย่างชัดเจน

2. พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นการใช้จ่ายที่สามารถจำแนกรายละเอียดออกเป็นสองส่วน คือ การสนับสนุนจากพรรคการเมือง และการใช้เงินทุนส่วนตัวของผู้สมัคร โดยพรรคการเมืองใหม่ที่ส่งผู้สมัครผู้แทนเป็นครั้งแรกจะจัดสรรงบประมาณลงมาแก่ตัวผู้สมัครเพื่อดำเนินการเป็นส่วนของค่าลงสมัครรับเลือกตั้งกับทาง กกต. และเพื่อจ่ายในส่วนอื่นๆ ที่ได้รับจัดสรรมาไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายจริง ทำให้ผู้สมัครต้องใช้เงินทุนส่วนตัวเพิ่มเติมเป็นค่าใช้จ่ายดูแลทีมงานช่วยเหลือเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่พรรคการเมืองที่มีชื่อเสียงและมีทุนทรัพย์เพียงพอสำหรับจัดสรรให้แก่ผู้ลงสมัครนั้นก็ได้รับสนับสนุนเงินแก่ผู้สมัครเป็นจำนวนเงินที่มากกว่าพรรคเล็กหลายเท่าตัว แต่ก็พบว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากพรรคที่นั้นก็เพียงพอต่อการใช้จ่ายเช่นเดียวกัน และต้องใช้เงินทุนส่วนตัวในการใช้จ่ายเป็นค่าดำเนินการด้านอื่น ๆ ซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นรายจ่ายประจำ เช่น ค่าจ้างพนักงานธุรการประจำสาขา ค่าจ้างผู้ช่วยเหลือ เป็นต้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านอกจากพรรคการเมืองที่มีการสนับสนุนงบประมาณให้ผู้สมัครแล้ว ผู้สมัครเองต้องมีทุนทรัพย์ส่วนตัวที่จะต้องใช้จ่ายในการหาเสียงและค่าใช้จ่ายเกี่ยวเนื่องอื่น ๆ ด้วย จึงนับว่าในการตัดสินใจลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปัจจัยด้านงบประมาณถูกจัดเป็นปัจจัยที่สำคัญทั้งในแง่ของการพรรคการเมืองที่จะจัดสรรแก่ผู้สมัคร และผู้สมัครต้องพร้อมที่จะใช้เงินทุนส่วนตัวเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนนิยมและได้รับเลือกตั้งในที่สุด ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งสำหรับการใช้จ่ายเงินสำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ พบว่า มีพรรคการเมืองที่มีการวางแผนและจัดระเบียบการใช้จ่ายเงินที่มีความรัดกุม เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำผิดพลาดและอาจนำไปสู่การผิดระเบียบตามประกาศ กกต. นั่นคือการสนับสนุนอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงทั้งหมดแก่ผู้สมัคร เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ เสื้อ หมวก โปสเตอร์ ใบปลิว หรืออุปกรณ์อื่นในการหาเสียง ทำให้การควบคุมงบประมาณเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้อง ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการดำเนินการของพรรคที่ป้องกันข้อผิดพลาดด้วยการควบคุมจากส่วนกลางเป็นอย่างดี และสำหรับการควบคุมจากสำนักงานคณะกรรมการ

เสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี และพิสิษฐ์ บึงบัว

การเลือกตั้งประจำจังหวัดสระแก้วนั้น ให้ความสนใจไปที่การหาเสียงผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีมากขึ้น ในส่วนของการรายงานกระทำความผิดด้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ส่วนใหญ่ที่พบเป็นการไปร่วมงานพิธีของประชาชนทั่วไป แต่ไม่มีการร้องเรียนการซื้อเสียงโดยตรงแต่ก็รวบรวมหลักฐานไว้สำหรับการซื้อเสียงนั้น จากการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่ให้ข้อมูลตรงกันว่าเกิดขึ้นในรูปแบบของการให้ค่าตอบแทนเพื่อนำประชาชนไปฟังปราศรัยของนักการเมืองและพรรคการเมือง ส่วนในมุมมองของประชาชน ที่สะท้อนออกมาในส่วนของ การใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองนั้นส่วนใหญ่แล้วไม่แน่ใจว่าเป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ เพราะกฎหมาย มีรายละเอียดที่ซับซ้อนและยากที่ประชาชนจะเข้าใจรวมถึงส่วนใหญ่ยังคงมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว ในฐานะประชาชนให้ความสนใจเพียงนโยบายพรรคการเมือง การดำเนินการของพรรคการเมือง การหาเสียง ที่ไม่เกี่ยวข้อง กับรายละเอียดด้านนี้

3. กลุ่มองค์กรเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเลือกตั้งภายในจังหวัดสระแก้วนั้น ไม่มีนโยบาย ในการสนับสนุนพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดโดยเฉพาะ และไม่ได้แสดงถึงความสัมพันธ์ในเชิง อำนาจหรือการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มโดยตรงที่สามารถพบได้ชัดเจน เนื่องจากสถานการณ์ การเลือกตั้งกับบทบาทของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ได้มีทิศทางเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน หากเป็นเพียงกลุ่ม องค์กรที่ดำรงตนอยู่ท่ามกลางกระแสทางการเมืองการเปลี่ยนขั้วอำนาจ กลุ่มองค์กรส่วนใหญ่จึงไม่สามารถ ที่จะเลือกสนับสนุนหรือแสดงออกถึงการสนับสนุนโดยตรงได้ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่ามีเรื่องของกลุ่มอำนาจทาง การเมืองที่เกิดการเปลี่ยนขั้วและย้ายพรรคการเมือง ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้กลุ่มองค์กรไม่สามารถที่จะแสดงตน ยืนอยู่ฝั่งหนึ่งฝั่งใดได้ กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ให้สมาชิกกลุ่มมีอิสระในทางการเมืองโดยไม่ได้รับความกดดัน ให้สมาชิก เลือกลงไปฝ่ายใด ซึ่งในขณะเดียวกันจากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มองค์กรต่าง ๆ พร้อมทั้งจะสนับสนุน นักการเมืองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและเป็นคนในพื้นที่ โดยให้เหตุผลว่านักการเมืองที่มีความ ใกล้ชิดกับประชาชน ปรากฏตัวให้ประชาชนพบเห็นได้อย่างสม่ำเสมอ สามารถขอความช่วยเหลือได้ เป็นประจำ จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ประชาชนในกลุ่มองค์กรตัดสินใจสนับสนุน ดังนั้นในแง่ของอิทธิพลและ ความสัมพันธ์จึงพบว่ากลุ่มองค์กรต่าง ๆ พร้อมทั้งสนับสนุนนักการเมืองที่เคยสร้างผลประโยชน์แก่ตนและ พื้นที่ มีความใกล้ชิดกับกลุ่ม สนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มเป็นประจำ สำหรับคำว่านักการเมืองที่เป็น คนในพื้นที่ที่กลุ่มองค์กรกล่าวถึงนั้น คือ การเป็นนักการเมืองที่พักอาศัยและรับรู้ปัญหาของพื้นที่จริง ไม่ใช่ เพียงมีแต่ตำแหน่งสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดแต่ตัวไม่ได้พักอยู่ภายในจังหวัด ทำให้ ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงได้ ก่อให้เกิดความเหินห่างกับประชาชน ปัจจัยนี้จึงเป็นอีกปัจจัยที่แสดงออกให้ เห็นว่ากลุ่มองค์กรที่มีที่ตั้งในจังหวัดสระแก้วมีความเป็นตัวตนและยึดถือผลประโยชน์ของจังหวัดเป็นสำคัญ ดังนั้นความสัมพันธ์ของกลุ่มองค์กรภาคเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเลือกตั้งกับการเคลื่อนไหวทาง การเมืองของจังหวัดสระแก้วจึงไม่ได้แสดงออกโดยตรงให้พบเห็นทั้งในการสนับสนุนการหาเสียง หรือการ มีขอเรียกร้องเพื่อสร้างประโยชน์แก่กลุ่มองค์กรของตน แต่พร้อมที่จะสนับสนุนกลุ่มการเมือง และ ตัวนักการเมืองที่จะสร้างประโยชน์และเอื้อแก่การดำเนินการของกลุ่มองค์กรได้ เช่น ในมิติความเป็น

จังหวัดชายแดนการค้า มีความต้องการและจะสนับสนุนนักการเมืองที่สามารถสร้างความสงบได้ เพราะจะทำให้เกิดความมีเสถียรภาพทางความมั่นคง สร้างข้อได้เปรียบทางการค้าการลงทุนแก่จังหวัดได้ ในมิติของการเป็นจังหวัดเกษตรกรรม มีความต้องการและพร้อมสนับสนุนนักการเมืองที่จะสร้างนโยบายเอื้ออำนวยผลประโยชน์แก่ราคาพืชผลทางการเกษตรในอนาคตมากกว่ากลุ่มการเมืองที่มักใช้วาทกรรมนโยบายขายฝัน และมีเพียงอุดมการณ์ที่จับต้องไม่ได้ ในมิติของของการพัฒนาจังหวัด ก็ต้องการนักการเมืองที่มีผลงานและสร้างประโยชน์ไม่ทอดทิ้งพื้นที่ เข้าถึงได้ง่าย ซึ่งยึดถือที่ตัวบุคคลเป็นหลัก รวมถึงจะสนับสนุนนักการเมืองที่มีแนวคิดสอดคล้องและจะสร้างประโยชน์ในฐานะการเป็นพรรคจัดตั้งรัฐบาลเพื่อให้ได้รับงบประมาณสนับสนุนและพัฒนาจังหวัดให้ทัดเทียมความเจริญกับจังหวัดใกล้เคียงได้

4. การศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปผลความคิดเห็นของประชาชนแยกตามประเด็นคำถามได้ โดยข้อคำถามเกี่ยวกับผู้สมัครใช้จ่ายเงินเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดหรือไม่ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 39.50 รองลงมาคือ ไม่เป็นไปตามกฎหมาย คิดเป็นร้อยละ 35.50 และอันดับสุดท้ายคือ เป็นไปตามกฎหมาย คิดเป็นร้อยละ 25.00 ตามลำดับการเลือกตั้งครั้งนี้จะมีการซื้อเสียงหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะมีการซื้อเสียงและไม่แน่ใจว่าจะมีการซื้อเสียงหรือไม่อยู่ในระดับเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 48.00 และไม่มีการซื้อเสียง คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตามลำดับการเลือกตั้งครั้งนี้จะสามารถเปลี่ยนแปลงจังหวัดสระแก้วได้หรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมาคือ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ คิดเป็นร้อยละ 34.00 และอันดับสุดท้ายคือ ไม่แน่ว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 17.00 ตามลำดับและคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านพรรคการเมืองหรือนักการเมืองที่ทำให้ตัดสินใจเลือกตั้งในครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตัดสินใจเลือกนักการเมือง คิดเป็นร้อยละ 67.00 รองลงมาคือ ตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง คิดเป็นร้อยละ 23.00 อันดับสุดท้ายคือ ตัดสินใจเลือกทั้งคนทั้งพรรค คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ

ซึ่งจากการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเป็นการแสดงออกทางการเมืองที่สอดคล้องไปกับสถานการณ์ทางการเมืองระดับชาติ โดยมีปัจจัยในระดับชาติและปัจจัยทางการเมืองภายในจังหวัดเป็นตัวสนับสนุนหรือควบคุมอยู่ พฤติกรรมโดยทั่วไปของประชาชนมีความสนใจต่อสถานการณ์ทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด กล่าวคือ สภาวะทางการเมืองในระดับชาตินั้นส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอยู่เป็นทุนเดิม ด้วยพื้นที่จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดการค้าชายแดน ดังนั้น เสถียรภาพทางการเมืองจึงเป็นเรื่องสำคัญต่อความเชื่อมั่นด้านการค้าการลงทุนของผู้ประกอบการ รวมถึงภาพที่จังหวัดสระแก้วมีกองกำลังบูรพา และค่ายทหารตั้งอยู่ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงทำให้ประชาชนให้ความสนใจ สำหรับการเมืองภายใน

เสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี และพิสิษฐ์ บึงบัว

ระดับจังหวัด ประชาชนเองให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะเกิดการเปลี่ยนชั่วคราวทางการเมืองของกลุ่มคนในตระกูลที่มากบารมีของจังหวัดสระแก้ว ก่อนหน้านี้ซึ่งอยู่ในพรรคเดียวกันและสนับสนุนกันมาตลอด ทำให้ประชาชนให้ความสนใจ เพราะหลายฝ่ายมองว่าจะส่งผลกระทบต่อทิศทางทางการเมือง และระบบสังคมภายในจังหวัดที่มีการสร้างฐานบารมีมาอย่างยาวนาน เมื่อมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้งประชาชนมีความสนใจต่อการเมืองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ของความต้อการที่อยากจะเลือกตั้งของกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่สะท้อนออกมาในรูปแบบต่าง ๆ โดยปัจจัยแวดล้อมจากการศึกษาเป็นดังนี้ 1) ปัจจัยจากสถานการณ์การเมืองในปัจจุบันที่ประเทศไทยถูกปกครองโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งเข้ามาบริหารประเทศผ่านการรัฐประหาร รัฐบาลซึ่งมีผู้นำและคณะรัฐมนตรีที่ส่วนใหญ่เป็นนายทหารในระยะแรกประชาชนอาจเห็นด้วยเพื่อให้บ้านเมืองสงบ แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายในแนวทางการบริหารบ้านเมืองที่ไม่ได้ส่งผลในระยะยาวในหลายด้าน เช่น การบริหารงานเศรษฐกิจที่มีปัญหา การแก้ไขปัญหาหาค่าพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ซึ่งทำให้ประชาชนต้องการจะเลือกตั้งเพื่อให้ได้รัฐบาลใหม่มาแก้ไขปัญหา 2) ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวทางการเมือง เนื่องจากจังหวัดสระแก้วมีกลุ่มการเมืองที่ได้ตั้งมั่นทางอิทธิพลและบารมีมาอย่างยาวนาน โดยมีชื่อเรียกว่า “บ้านใหญ่สระแก้ว” แต่เดิมนั้นกลุ่มการเมืองตระกูลดังกล่าวนี้ถือเป็นการถ่ายทอดและส่งสมบารมีทางการเมืองโดยการสนับสนุนบุคคลภายในตระกูล ทำให้จังหวัดสระแก้วก่อนหน้านี้ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้จำนวน 3 คน เป็นนักการเมืองจากตระกูลเดียวกันทั้งหมด แต่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้มีการแยกตัวออกจากตระกูลของ 2 นักการเมืองที่เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคเดิม ถือเป็นการแยกชั่วคราวทางการเมืองอย่างชัดเจน เพราะพรรคการเมืองที่เข้าร่วมนั้นถือเป็นฝ่ายตรงข้ามทางอุดมการณ์ทางการเมืองกับพรรคเดิมของตระกูลตน ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนในการแยกตัวออกจากพรรคเดิมและตระกูล ทำให้ประชาชนให้ความสนใจและตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วฐานการเมืองของนักการเมืองที่แยกตัวออกมามีฐานการเมืองเป็นของตนเองอยู่ ทำให้ผู้มากบารมีของตระกูลต้องส่งตัวแทนลงสมัครและช่วยหาเสียงด้วยตัวเอง ประชาชนจึงมีการแสดงออกทางการเมืองที่มากขึ้น 3) ปัจจัยด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ 20 รวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มีการกำหนดคดีการเลือกตั้งขึ้นใหม่ในรายละเอียดที่แตกต่างออกไปจากเดิม อาทิ การมีบัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียวซึ่งต้องเลือกตั้งทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและพรรคการเมืองไปด้วยในคราวเดียวกัน ซึ่งหากเขตเลือกตั้งใดไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง จะทำให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้นไม่สามารถเลือกตั้งพรรคการเมืองนั้นได้ไปด้วย ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนหรือบางคนไม่ทราบว่ามีการเลือกตั้งเพียงใบเดียวเสียด้วยซ้ำ 4) ปัจจัยด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลง ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้ประชาชนในจังหวัดสระแก้วมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงในหลากหลายสิ่งที่ไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยเห็นว่าโดยรวมอยู่ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกผูกขาดอำนาจจากกลุ่มบุคคลเดิม การที่นโยบายของ

พรรคการเมืองใหม่นั้นมีความเป็นสมัยใหม่และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยได้ดีกว่าเดิม นโยบายที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มที่เรียกว่า กลุ่มคนรุ่นใหม่ รวมถึงนโยบายที่เอื้อประโยชน์มากกว่า นโยบายประชานิยม รวมถึงความต้องการเปลี่ยนจังหวัดสระแก้วจากการที่เกิดการเปลี่ยนแปลงย้ายชั่วคราว การเมืองของนักการเมืองตระกูลดังนี้ ส่งผลสะท้อนว่าประชาชนเองก็มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทางที่ดี ด้วยเช่นกัน ซึ่งประชาชนตัดสินใจเลือกลงคะแนนเสียงให้ตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง เนื่องจากประชาชนมีความคิดเห็นว่านักการเมืองที่สามารถเข้าถึงประชาชนและในทางกลับกันประชาชนก็สามารถเข้าถึงตัวนักการเมืองได้ง่าย พบเจอได้อย่างสม่ำเสมอ ช่วยเหลือเกื้อกูลให้คำปรึกษาและสนับสนุนประชาชน อยู่เป็นประจำ โดยยึดถือความเป็นวัฒนธรรมไทยที่ต้องพบเจอช่วยเหลือและเป็นมิตรไมตรีต่อประชาชน ถึงแม้จะย้ายชั่วคราวย้ายพรรคการเมืองไป แต่ยังคงตัดสินใจเลือก เพราะเชื่อมั่นและคาดว่าจะสร้างประโยชน์ต่อจังหวัดสระแก้วได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้จากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนงานที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาและส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ต้องดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเพื่อสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชน ซึ่งอาจจัดทำร่วมกันเป็นภาคีกับส่วนราชการอื่น ๆ เช่น สถาบันการศึกษา เป็นต้น โดยควรมีช่องทางสื่อสารที่มีความรวดเร็วและประชาชนเข้าถึงได้ง่าย การประกาศผลคะแนนควรจัดทำด้วยความโปร่งใสและประกาศรับรองผลการเลือกตั้งเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการเลือกตั้ง แสดงออกถึงความโปร่งใสในการรักษาความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

1.2 สถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายความมั่นคง มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและสนับสนุนภารกิจในการเลือกตั้ง แต่การรักษาความเป็นอิสระและความเป็นกลางทางการเมืองถือเป็นเรื่องสำคัญในภาวะการเมืองที่ถูกปกครองโดยคณะรัฐประหาร ดังนั้นจึงควรมีการแสดงออกอย่างชัดเจนให้ประชาชนเข้าใจและรับทราบถึงความเป็นอิสระจากอำนาจเผด็จการ ไม่สนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และการดำเนินการในการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ดีต่อไป

1.3 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง นักการเมือง และพรรคการเมือง ในการเลือกตั้งครั้งนี้ก่อเกิดผู้สมัคร และพรรคการเมืองใหม่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก รวมถึงก็ยังคงมีนักการเมืองเก่าอยู่ด้วย ซึ่งต่างมีอุดมการณ์ชัดเจนในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้นจึงต้องธำรงและรักษาอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่แท้จริง ไม่สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่จะส่งผลเสียต่อประเทศ ยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก สร้างการรับรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชนอย่างเหมาะสม

เสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี และพิสิษฐ์ บึงบัว

1.4 ประชาชน มีความตื่นตัวทางการเมืองในการเลือกตั้งครั้งนี้ อาจด้วยปัจจัยที่แวดล้อมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อท่าทีและความรู้สึกของประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงต้องมีการติดตามข้อมูลและข่าวสารที่ถูกต้องจากส่วนราชการ ศึกษาแนวทางนโยบายเพื่อเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของพรรคการเมืองการเมืองที่จะนำมาสู่การตัดสินใจเลือกตั้ง ซึ่งควรที่จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม เพราะจะส่งผลกระทบยาวแก่ตัวประชาชนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 จากการวิจัยครั้งนี้ซึ่งพบว่า กฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้ในห้วงระยะเวลาของการเลือกตั้ง เป็นบัญญัติขึ้นเพื่อรองรับการเลือกตั้งในยุคเปลี่ยนผ่านของคณะรัฐประหาร โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าขาดกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคมในการแสดงความคิดเห็นต่อรายละเอียดดังกล่าว โดยถูกแปรสภาพมาเป็นหลักเกณฑ์ วิธีการและกระบวนการให้ประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งทำให้เกิดอุปสรรคในการนำไปปฏิบัติ ทั้งในแง่ของการปฏิบัติตามที่ถูกต้อง เกิดปัญหาในการรับรู้ความเข้าใจของประชาชน ทั้งกระบวนการ ดังนั้นจึงควรศึกษาเชิงลึกถึงภาวะการรับรู้ ความต้องการการรับรู้และความคาดหวังภายใต้เงื่อนไขอำนาจแฝงต่อไป

2.2 ภูมิหลังทางการเมืองของจังหวัดสระแก้วที่ผู้มาการมีซึ่งมีอิทธิพลทางการเมืองมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยมีความสัมพันธ์กับการเมืองระดับชาติและการเมืองระดับท้องถิ่น แต่ในการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ครั้งนี้ เกิดปรากฏการณ์การแยกตัวอำนาจทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อมิติทางการเมืองแบบองค์รวมของจังหวัดสระแก้ว ทั้งในเชิงฐานอำนาจการเมือง ตระกูลการเมือง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการรักษาสถานอำนาจ และความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างสถาบันการเมืองแบบครบวงจร และสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปที่มีอิทธิพลต่อจังหวัดสระแก้วภายหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

รายการอ้างอิง

- เจียมทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง.(2562). *พรรคการเมือง*. วันที่ค้นข้อมูล 14 มกราคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=พรรคการเมือง>
- นพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์.(2555). *นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสระแก้ว*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- สมเกียรติ วันทะนะ.(2558). *ระบอบประชาธิปไตยเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Almond, G. A., & Powell, G. B. (1966). *Comparative Politics : A Development Approach*. Boston: Little Brown and Company.